

»Skovik! Skovik!«

Kriknil sem glasno in se zaril še globlje v seno; čez dolgo časa sem šele zaspal, toda nemirno je bilo moje spanje.

Svetlo jutro se je lesketalo nad zemljo, ko sem lezel zarana z bratom po strmi lestvi navzdol.

»Na vekomaj bom ostal »brglez«,« sem potožil bratu.

»Ne boš ne!«

»Pa bom, boš že videl, da bom.« — — —

In res je bilo tako; tisti priimek se me je držal skozi do osemnajstega leta. V teh letih sem šel k rudarjem v Hrastnik; tam pa nisem bil več »brglez«.

Matija Keršmanc, rudar in moj prijatelj, je umolknil in se zamislil.

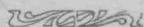
»Pa čemu si mi povedal to čudno zgodbo?« sem ga vprašal.

Njegova lica so se mahoma zresnila.

»Zato, da posnameš iz nje nauk: Zlobno in krivično je, če dajejo odrastli otrokom priimke, da jih s tem žalijo.«

Tudi jaz sem se zamislil in sem zastrmel v daljavo. Prijetno so šumeli nad nama kostanji. Za goro je krvavela večerna zarja; s tihimi perotmi je legal na zemljo somrak...

Cvetinomirski.

Povest o Peterčku in škratu.

Živel je ubog drvar s svojo ženo. Pod gozdom sta imela borno kočico in dvoje koz sta redila. Edini sinek, petletni Peterček, pa jima je s pridnostjo sladil trudapolno življenje.

Da se je uboga družinica preživljala, sta oče in mati drvarila. Peterček je bil pa še premajhen, da bi pasel kozi; zato sta oče in mati ogradila prostor okoli koče in tam sta se pasli. Malemu Peterčku pa sta dala kos črnega kruha in lonček mleka, nato sta zaprla kočina vrata, zaklenila in

spravila ključ pod prag pa sta odšla vsak dan že rano.

Ko sta prišla nekega večera z dela domov, ni bilo nikjer njunih koz. Ljudje so jima v strahu pripovedali, da ju je odgnal bržkone gozdni škrat.

Pravili so namreč, da biva nekje sredi gozda v veliki duplini škrat. Kogar dobi v pest, tega ne izpusti več.

Žalostna in potrta sta zrla uboga kočarja v prazno stajo, odkoder ni bilo več čuti prijaznega meketanja. Bila sta sedaj revnejša nego kdaj prej.

Zbala sta se pa tudi, da bi ne prišel škrat vnovič, in izvabil še Peterčka in ga odvedel s seboj. Preden sta poslej odhajala oče in mati na delo, sta slehrni dan naročala posebe malemu Peterčku, naj se nikar ne sklanja čez okno. Če bi ba prišel hudobni škrat, naj pokliče očeta na pomoč, kakor da bi bil oče res kje pri domu. Tega se bo škrat zbal in bo zbežal.

Da bi se Peterček škrate še bolj bal, sta mu ga orisala oče in mati kar najstrašneje. Dolgi, ščetinasti lasje mu štrle na debeli glavi; široka usta mu segajo do ušes; nos ima velik nalik kumari; roke se mu vlečejo skoro po tleh; na prstih pa ima ostre, dolge kremplje.

Peterček je prav trdno obljubil materi, da se bo varoval. Naredil si je celo leseno orožje, da bi se laže branil, in zagrozil je: »Le pridi mi blizu, ti hudobni škrat, ne bode ti dobro!«

Nekoč se je igral Peterček pri oknu. Kar zasliši pod oknom šustenje. Pogleda vun in vidi zmršeno spako, ki je nosila na hrbtu culo in je nekaj iskala pod pragom.

»Kaj pa iščeš?« vpraša Peterček. Bil je to res škrat in je iskal ključa, da bi prišel v hišo k Peterčku. Ker ga pa ni našel, se je zlagal: »Novec sem izgubil in ga ne morem najti. Ali bi ne prišel ti vun in bi mi ga pomagal poiskati?«

»Saj ne morem nikamor,« odgovori deček; oče in mati sta me zaklenila v hišo, da me ne vzame škrat!«

Škrat se namuzne, pa pogleda kar najlepše more in pravi: »Ali sem jaz tak, kakoršen je škrat? Sem mu mar kakó podoben?«

»Čisto drugačen si,« pritrди Peterček. »Sicer se pa škrate prav nič ne bojim. Poglej mojo sabljo in mojo puško! Kakor hitro mi pride škrat blizu, se mu bo slabo godilo!« se odreže mali Peterček.

Škrat pogleda zvedavo po hiši skozi odprto okno. Rad bi bil prišel dečku bliže, zato ga vpraša: »Kje pa je navadno ključ — ne vidim dobro tvojega orožja?«

Peterček mu brž pove, kam devajo mati ključ. Škrat ga poišče, odklene in gre v izbo. Ko si je vse dodobra ogledal, začne nagovarjati dečka, naj gre z njim v gozd: pokazal mu bo škrate, ker on dobro ve, kje ima škrat svojo votlino.

Peterček se zveseli tega nasveta. Takoj se domisli: »Škrat se bo naju zbal in mi bo vrnil ubogi kozici!« Kos kruha si še dene v žep in oba s škratom odideta v gozd.

Spotoma ponudi Peterček škratu kruha, ker so ga mati vedno učili, kako mora biti napram tujcem vsak otrok prijazen in postrežljiv.

Škrat pa ne mara kruha; sevé, če bi ga vzel, bi ne smel Peterčku nič žalega storiti.

Že dolgo sta hodila po gozdu. Peterček se utruđi. Vsede se na mehki mah in začne drobiti kruhek. K njemu pa prisede škrat.

In ko tako sedita, ga vpraša škrat: »Ali si me nič ne bojiš?« — »Kaj bi se te bal?« se začudi deček, »saj si vendar čisto dober mož!«

Ta pripomba se pa zazdí škratu tako zelo smešna, da se na ves glas zakrohota. Takrat mu pa vrže Peterček kosček kruha v odprta usta. Škrat zakašlja in zapljuje, da bi spravil kosček iz grla, a vse zastonj! Mora ga požreti.

In glej, zgodilo se je čudo! Ko je pogoltnil škrat kosček kruha, ni mogel Peterčku nič več žalega ne želeti, ne storiti.

»Tako, tako,« je zamomljal dobrovoljno škrat in se gladil po zmršeni bradi, — »torej se ti zdim

Novi papež sv. oče Benedikt XV.

Poprej kardinal Jakob della Chiesa, rojen 21. novembra 1854 v Genovi; 21. decembra 1878 posvečen v mašnika; od 22. decembra 1907 je bil nadškof v Bologni, letos 25. majnika povišan za kardinala in 3. septembra izvoljen za poglavarja katoliške Cerkve.

kakor drugi ljudje? Tega mi ni do sedaj še nihče povedal. A, ker si storil, ti fantek, to prvi, ti napravim veselje. Pazi sedaj!»

Prav majhno piščal vzame škrat iz velike torbe in zapiska na njo. Peterček pa posluhne na njo. Iz dalje so odgovarjali živalski glasovi.

Iznova zapiska škrat — — Peterček začuje zdajci, kako hiti cela množica živali po mahu in po listju proti njima.

Še tretjič zapiska škrat. Takrat pa prihitita k Peterčku kozici, ki sta bili izginili iz hleva. Takoj spoznata Peterčka. Samega veselja nista vedeli kaj početi. Vsaka z druge strani sta se zapodili v Peterčka in sta ga prevrnili po tleh. Presrečni Peterček pa je plesal po eni sami nogi.

Pa ni bilo še konec veselja. Širom so se odprle oči malemu Peterčku. Za domačima kozicama se je pridrvilo vse polno kozic, tako belih in nežnih, kakor snežene kepice. Glas je zastal Peterčku, usteca so se mu odprla in ročice razklenile; očesci pa sta izpraševali:

»Odkod so pa te ljubke živalce?« — »Vse so tvoje, Peterček moj mali!« mu odgovori dobri škrat, ga pogladi po kodrasti glavi, nato pa izgine, hitro kakor misel v gosti šumi.

Peterček se vrne proti domu. Ljudje so ga srečavali in izpraševali, kje je vendar dobil toliko kozic. Samega začudenja so sklepali roke in šli za njim. Kar mu prideta nasproti oče in mamica, ki sta ga iskala že vsa v skrbah. Ko Peterčka ugledata, tako majhnega sredi množice kozic in kozličkov, sedeta samega strahu vsak na en obcestni kamen.

»Juhej, juhe!« jima zakliče Peterček in prihiti do njiju. — »Kdo ti je vendar dal toliko kozic?« ga vprašujeta oba hkrati, in Peterček pripoveduje na dolgo in široko, kako je šel z dobrim možicem v gozd in je ta poklical vse te kozice k sebi ter jih je podaril njemu.

»Kakšen pa je bil tisti možic?« so silili vanj starši. Deček ga je opisal, kakor ga je videl. Obe-

zано roko je imel in dolgo brado in široka usta, ki pa niso segala do ušes.

»O, Bog, o, Bog!« sta klicala oče in mati. »To je bil škrat, tisti hudobni škrat, ki nam je storil že toliko zla.

Peterček pa ni razumel, kaj govore. Samo strmel je vanje in pogledoval zopet in zopet svoje živalce.

»Glejte, glejte, ni samo hudoben ta gozdni škrat; tudi dober zna biti, o pa kako dober!« so sklenili ljudje, ko so se dovolj nagledali Peterčkovih kozic.

Veselo je odšel Peterček s starši proti domu.

Pomanjkanja ni bilo poslej več pri kočarjevih. Na mestu borne kočice se je belila kmalu prostorna hiša med drevjem.

Peterček je pa zrastel in je postal ugleden mož. Daleč naokoli ga ni bilo tako bogatega kmeta, kakor je bil on.

Ludvik Koželj.

Lenuh.

Tonček prav prijazno gleda,
ko pred njim je polna skleda;
toda grdo se drži,
kadar v šolo pozvoni.

Prvi je za razgrajanje —
zadnji za pisanje, branje;
nepotrebno zna za dva,
a potrebnega ne zna.

Tonček, ali ni to grdo,
da imaš tak glavo trdo,
in da rekel ti bo vsak:
Tonček je in bo — bedak!

Maksimov.

